

„HÓD” HONISMERETI TÚRAEGYLET

közhasznú szervezet

MTE SZENTENDREI OSZTÁLYA

☒ H – 2000 Szentendre, Városház tér 1.

☒ H – 2001 Szentendre, Pf. 188.

drótposta beckhod@t-online.hu

honlap www.hodhte.hu

www.kohegyihaz.hu

„.....élj, s mozogj, hogy életet ne unj.”

Adószám: 186 60207 – 1 – 13

„Mivel csak vendégek vagyunk a természetben, ennek megfelelően kell viselkednünk.”

Pünkösdi kerekedés

Cserhát, Börzsöny

Balassagyarmat – Szécsény – Rimóc – Hollókő – **Kutasó**

Kutasó – Bokor – Buják – Bér – Szirák – Vanyarc – Bercel – Galgaguta – **Acsa**

Acsa – Csővár – Penc – Rád – Vác – Tahi – Szentendre

2008. 05. 10. – 12.

A Cserhátról nehéz volna pontosan megmondani, hol kezdődik, merre végződik. A Palócföld közepére tették az égiek, gondolván: szegény palócoknak is kellene valami hegy, ha csupán domb volna is az.

Az Alföld és a hegyvidék találkozásánál, a Galga mentén települt kis községek sorában magyarok, német ajkúak és szlovákok szokásai, hagyományai, motívumvilága keveredett és őrződött meg napjainkig. A Galga úgy fűzi fel a falvakat, mint cérnaszál a gyöngyszemeket. Ahogy végiglátogatja az utazó településeket, azonmód szembetűnik a rendezettség, a tisztaság. Pedig a három különféle nemzetiségű világ, amely itt található, igazán egészségesnek látszik: mindegyik azt vette át a másiktól, ami a legjobbnak bizonyult. A nemzetiségek, főleg az idősebb generációk, még ma is tartják a vidék sajátos tájnyelvét. Az idők során a különböző települések hagyományai hatottak egymásra: ez különösen a viseletben mutatkozik meg. Az utóbbi másfél évszázadban terjedt el a „Galga menti viselet”, amely pendelyből, több alszoknyából, felszoknyából, félingből, pruszlikból, blúzából s a különböző vastagabb, színesebb rojtos kendőkből áll. A táj népművészei közül kiemelkedik a ma is élő Martonné Homoki Erzsébet népi író, valamint Vankóné Dudás Juli naív festő, akinek képei szinte országszerte ismertek.

Program:

1. nap:	Utazás:	vonattal	Budapest Keleti pu. (7,05) – Aszód (7,47) Aszód (8,03) – Balassagyarmat (9,30)	
(szombat)	Kerekedés:	Balassagyarmat – Szécsény – Rimóc – erdei kerékpárút –		25 km
	Szállás:	Kutasó Turistaház, 3066 Kutasó, Ady E. u. 2.		
2. nap:	Kerekedés:	Kutasó – Bokor – erdei kerékpár ösvény – Buják – Bér – Szirák		
(vasárnap)		– Vanyarc – Bercel – Galgaguta – Acsa		33 km
	Szállás:	Acsa, Önkormányzati Általános Iskola (tornaterem)		
3. nap:	Kerekedés:	Acsa – Csővár – Penc – Rád – Vác – Tahi – Szentendre		45 km
(hétfő)				

Fontos tudnivalók!

- Fejvédő-sisak gyerekek részére kötelező, felnőttek részére ajánlott;
- Első és hátsó világítás, valamint láthatósági mellény minden résztvevő számára kötelező;
- A túrára ajánlatos az eső elleni védőruha;
- Nap ellen sapka, napszemüveg és krém;
- Étkezés egyénileg;
- Szállás: Kutasó Turistaház, Ady Endre u. 2. **(hálózsák szükséges);**
Acsa, Általános Iskola, tornaterem **(hálózsák szükséges);**
- A mellékelt költségtervezet csak a MÁV menetdíjat és szállítási költséget, és a szállás díját tartalmazza;
- Múzeumi, tájházi belépőket egyénileg kell fizetni;
- Jelentkezési határidő: 2008. 04. 30. az előleg befizetésével.

Költségek:

		100%	50%
Utazás:	MÁV Budapest – Balassagyarmat		
	Menetjegy:	1 800,-	900,-
	kerékpárszállítás: MÁV	600,-	600,-
	Komp, Vác -Tahitótfalu	540,-	300,-
Szállás:	Kutasó,	1 500,-	1 500,-
	Acsa, Önkormányzati Általános Iskola	1 500,-	1 500,-
	Hálózások szükséges!		

Összes tervezett költség

Felnőtt:	5 940,-	
Gyerek, diák:		4 800,-

Előleg a jelentkezéskor: 3 000,-Ft/fő (szállásköltség).

Látnivalók

Acsa: (szlovák falu) az egyik dombon kisméretű, kőlabazatos, egytornyú barokk római katolikus templom hívja fel magára a figyelmet, a másikon az 1752-ből való romantikus stílusú evangélikus templom. A volt Prónay – kastély négy saroktornyos, barokk épülete a XVIII. század első feléből való. Parkjában érdekes páfrányfenyő látható.

Bercel: az andezit-kőbányával megbontott 477 m magas Berceli-hegy (Középső-Cserhát legmagasabb csúcsa), egy egykori hasadékvulkán déli előterében fekvő település.

Régi korok emlékeit őrzik a községben lévő kastélyok és kúriák. A legrégebbi közülük a Bene – Teichmann kastély, mely a XVII. század végén épült. Másik értékes műemlék a Bercelly – kúria a XIX. század elejéről, melynek alapja barokk stílusjegyekre utal, de mai alakjában klasszicista stílusú épület. Harmadik legnagyobb kastély a Kállay – kastély.

Csővár: a völgybe települt községet, melynek népviselete még él, erdőkoszorúzza lankás dombok veszik körül. Határában fehér mészkösziklák ma is áll a középkori vár nagytornya (Öreg-torony) és lovagtermének fala, ásitó ablaküregeivel.

Penc: ősi település, múzeuma négy község: Penc, Rád, Kosd, Csővár régészeti, néprajzi és gazdaságtörténeti emlékeit őrzik.

Bér: evangélikus templom, paplak, népi jellegű sorház, történelmi pincesor, palóház.

Alsópetény: Prónay-kastély, harangtorony, Werbőczy-emlékmű (Hármaskönyv).

Felsőpetény: neve Pethe (Péter) személynévből származik, három vallású falu (katolikus, evangélikus, baptista), Almássy-kastély (nevelőotthon).

Szirák: Sziráki kastély = Teleki – Dégenfeld-kastély, lóistálló, őspark.

Buják: népviselet, bujái kereszték és tölgyfák, Egidius-forrás, kálvária, ökológiai tanösvény, várrom, Pappenheim-köszénbánya, tájház.

Hollókő: élő műemlékfalu Magyarország Északi részén. Festői tájba illeszkedve őrzik a XXI. Század rohanó forgatagában eltűnő apró falvak meghitt, ember központú világát. A néprajzi és népművészeti vonatkozásokban egyedülálló értékeket megőrzött Ófalu és a hozzá tartozó 141 hektáros Tájvédelmi Körzet 1987 óta a Kulturális és Természeti Világörökségek sorába tartozik.

S z á l l á s

Kutasó Turistaház

Településünknek egy komfortos turistaháza van, mely 20 fő befogadására alkalmas, bográcsolási lehetőséggel, parkolóval. Illetve üzemel egy Vendégházunk, amely 10 vendéget tud ellátni. Tervezünk kerékpár tározót is kialakítani.

A községből kéktúra vonal vezet a 13 km-re lévő Hollóköre. Szirákról lóval Hollóköre tartóknak kitűnő szállás lehetőség turistaházunk, hiszen az útvonal érinti Kutasót. Focipályánkon lehetőség van sportolásra.

A csendes, átmenő forgalom nélküli falu körül érintetlen természetet, remek kiránduló terepet, megannyi nagy dimbét-dombot, kedves tájat találnak az ide látogatók. A faluban köztéri kemence, bográcsolási lehetőség is várja a vendégeket.

A turistaház címe: 3066 Kutasó, Ady E. út 2.

Telefonszáma: 32/381 – 028

Foglalás: Mihalik László falugondnoknál, 06/30 – 470 – 67 – 35

Árak (2007 május 1-től): kortól és létszámtól függetlenül 1200,-Ft / éjszaka/fő

Közterületünkön sátrazóknak mosdó használatával: 500,-Ft / éjszaka / fő kortól, létszámtól függetlenül

Az árak nem tartalmazzák az idegenforgalmi adót (18 éven felüli és 70 éven aluliak számára 300,-Ft/éjszaka/fő).

Ilonka néni gondos kezei alatt a turistaház mindig tiszta, rendezett. A hűvös őszi-téli időszakban fával tüzezi a ház kályháját, hogy a vendégek ne fázzanak. Fürdésre higiénikus körülmények között nyílik lehetőség.

A szobákat, ágyakat érdemes időben lefoglalni nála, mert a turistaházak gyakran foglaltak.

Tájékoztatjuk Kedves Vendégeinket, hogy Kutasó területén csak a Westel telefonoknak van térereje, illetve a magasabb pontokon a Vodafone-os hálózat is működik.

Acsa, Általános Iskola tornaterme: a rég megszokott helyünk, sok-sok tornaeszközzel és hatalmas tornateremmel.

Egidius-forrás

Bujákról a tölgyfához vezető úton juthatunk el a forráshoz. A különbség csupán annyi, hogy az első bal oldali útelágazásra letérve kell folytatni utunkat egészen a Selyemrétig. A réthez érve az erdő szélén balra kell haladnunk. Az erdő szélén egy kis patak medrében találunk a szépen foglalt, gondozott forrásra, melyet a tölgyfákkal együtt 1943ban védetté nyilvánítottak. (Egidius Athénban született a VII. században. Minden örökségét szétosztotta a szegények között, majd Franciaországba ment, ahol a Rhone folyó torkolata melletti pusztában egy sátorban élt remeteéletet. Később Szent Benedek szabályai szerint szeretetházat alapított, melynek apátja lett. Őt is szentté avatták s hagyatékát Toulouse-ban őrzik.)

A forrás fölötti kőboltozatot az 1940es években emelték a természetjárók. Sajnos napjainkra a forrás vízhozama erősen lecsökkent, a kifolyón már nem jön víz. Tőle mintegy 5-10 méterre alacsonyabb szinten tör fel a forrás.

Vize iható, de a kivezetőhelyet rendszeresen tisztítani kell. A boltozatot nem érdemes megbontani, mert biztosra vehető, hogy csapadékosabb évszám esetén a vízszint visszaáll és újra a kifolyón lép majd ki a víz.

Ha bejártuk a bujái erdőt, akkor érdemes felkapaszkodni a Sasbércre, a kilátóhoz.

Innen gyönyörű kilátás nyílik az aszói, gödöllői dombokig, északon a Karancsig, keleten a Mátra fűrészkes bércéig.

Megcsodálhatjuk, hogyan olvad a messzeségbe a Mátra és a Cserhát az alacsony dombhátak alatt.

Bujái tölgyfák

A megye elsőként 1943-ban védetté nyilvánított természeti értékei a bujái tölgyfák. Azóta már sokan kérdezték, hogy miért kell egy ilyen "közönséges tölgyfát" védetté nyilvánítani, hiszen él az magától is. Valóban, de csak addig, amíg az ember baltával és fűrészszel el nem pusztítja. Buják a legrégebbi településeink egyike. Már a XIII. században szabad község. A Gomb-hegyen épült várához hat község és 25 ezer hold királyi birtok tartozott. A történelem viharaiban sok mindent megélt település ma is szépen fejlődik. Lakói erősen kötődnek a szülőföldhöz, erősek a rokoni kapcsolatok. Híres népviseletük már sok művészt meghihetett.

Nagyobb ünnepeken feltétlenül érdemes felkeresni a községet, különösen a nagymisék időpontjában, amikor sokan népviseletben mennek templomba. A védett tölgyfákhoz a Rákos-patak hídján át jól kiépített úton juthatunk el a Kesely-réthez. Az első és igazán szép látnivaló a csemetekert bejáratánál fogad. Itt áll az a csodálatosan szép formájú kocsányos tölgy, amely már a török időkben is létezett. Törzskerülete 560 cm, magassága 23 m, koronájának átmérője 30 m. Koronája alatt közel kétezer katona állhatna. A csemetekert nyugati sarkával szemben, az út déli oldalán két kocsányos tölgy áll. A nagyobbik fa törzskerülete mintegy 6 méter, magassága 25 m. Törzsük magassága nagyobb, mint a csemetekertben álló fái, lombkoronájuk nem olyan nagy. A török időkben valószínűleg mesterséges halastó volt a csemetekert helyén, ugyanis a kertben halászháló súlyzógolyóit találták meg az elmúlt évtizedekben. A bujái erdők most már külön engedély nélkül is látogathatók, de ha nagyobb csoporttal akarjuk felkeresni, érdemes az erdészethez előzetes bejelentést tenni. Munkanapokon az erdei utakon óvatosan közlekedjünk, legyünk figyelemmel a munkagépek és a tehérgépkocsik forgalmára. A fő vadászati idején (szeptember 10-október 10.) idején lehetőleg ne szervezzünk csoportos látogatást a területre.

Kálvária

A Kálvária hegy legmagasabb pontján álló, szabálytalan építmény klasszicista stílusban épült 1820 körül. A bujái hagyomány szerint az 1800-as évek végén vihar rongálta meg, de egy helyi mészáros költségén helyreállították. Belső járószintje erősen kiemelt, ezért a kőkorlátos feljáró lépcsős is igen meredek. Félköríves kapuja kőkeretes, ennek egy részét betonnal pótolták. A kovácsoltvas, szegecselt kapu egyidős az építménnyel. A mellvédet egysoros téglapárkány zárja le. Feszülete újkori, de múlt századi talapzaton áll. Latorkeresztjei homokkőből faragottak. Az eredeti feszület két mellékalakja ma a temetői, 1791-ből származó kereszt mellett található. A kálvária a mellette álló Szt. Anna kápolnával egységet képez.

Bujáki népviselet

A község népviselete a palóc néphagyomány terület egyik legismertebb és legszebb viselete. Napjainkig élő, ma is hordott viseletről van szó. Az ország területén ismert viseletekkel ellentétben itt most is újat varrnak, nem csak ünnepi alkalmakra veszik fel a nagymamák a ládákban, kasznyikban molyosodó ruhadarabjaikat. A viselet megmaradásának okait kutatva talán döntő, hogy Buják zárt település. A környéket elkerülte az iparosítás és a gyáripar. A falu lakossága megmaradt a mezőgazdaságban, megtartva és megőrizve a falu erkölcsi tisztaságát és népviseletét. Jól látta Glatz Oszkár: „ahová bemegy a vonat, onnan elmegy a népviselet”. Hogy a mai viselet mikor alakult ki, nem tudjuk pontosan. A gyáripar fejlődése, a színes kelmék olcsó előállítására tette lehetővé, hogy a régi festett vászon és „félpamukos” anyagból álló felsőruhát felváltsák a gyapjú, a kardon, a kaszmir (Bujákon kázmér) anyagú gyári termékek. A nógrádi palóc községek népviselete egyedi, más községekkel össze nem téveszthető jegyeket tartalmaznak, akikről a környéken lakó, vagy a viseletekben jártas már messziről megmondja, hogy az előtte álló menyecske mely község lakója. A bujáki viselet a palóc népviseletek sajátosságának megfelelően a kerekded formák hangsúlyozását tartotta elsődlegesnek, és ehhez alakította ki ruhadarabjait, melyek külön-külön is ízlésesek és szépek, de felöltöztetve egy templomba menő nagylányon olyan összhangban áll a szoknyák és felső ruhadarabok színe és aránya, hogy az öregebbek azt mondják „ebben az irigység sem talál hibát”. „A bujákiak alakították legrovidebbre és legtöbb alszoknyával legkevesebb szoknyájukat. A templomba készülő leányán az anya igazította egymáshoz az alszoknyák apró rakását. Utána ő indította meg a szoknyák ringását, hogy lánya szépen menjen az utcán. Vállukat a vállkendő sűrű, magasra felálló, keményített csipkefodra szélesítette, nyakukat, mellüket szinte beborította az üveggyöngyök sora”. Most nézzük, hogyan készül el e „pompás–színes csomagolás”.

Szabó Zoltán: Cifra nyomorúság c. könyvében végigkövethetjük ezt a szertartást.

A modell nem is akárci, hanem Glatz műveinek egyik legkedvesebb alanya: Mihá Margit. „Sok családban már a csecsemőkoruk óta festem a lányokat, fiúkat. Tessék nézni ezt a képet, ez a Mihá Margit, tudja Isten, hogy hányszor festettem. Már két éves korában kezdte a modellülést, ...”. A másik legtöbbet lefestett modellje: szép Böske, akinek a „szép” nevet ő adta. „Margit tizenhét éves. Úgy fog kezét, mint azok a parasztlányok, akik járnak Pestre szerepelni, lámpaláz és különösebb szégyenkezés nélkül. Megszokta, hogy megnézik a ruháját, egymás fölé lapuló szoknyáit. Margit már szerepel, másodszor vált ruhát. Először a hegyi kápolna processziójára öltözködött, abba a ruhába, melyet, mint menyasszony fog viselni egykor”. „Tiszta fehérbe öltözött és a fehérret csak néhány szalag lilája, pirosa és zöldje színezte”. Az első harangzás idején kezdődik. Ez a jel. A lányok ilyenkor már készen állnak, hajuk elől simára kefélt, fejük formájához simuló, hátrább szétborzolt és aztán copfba font. Megállnak a szoba közepén, a nőknek abban a vigyázállásában, amely a ruhák, felpróbálását előzte meg. Aztán elkezdődik a szertartás. Mert e szertartásra öltözködőknek öltözködése maga is szertartás. A ládában hevernek a színes holmik, az asztalon a kis dobozban a szalagok és mellettük „pléhskatulyában” a színes fejű gombostűk serege. A lány szinte mellékes, passzív szerepet játszik az egészben. Ő a ruhák tartója, a pompa váza, az ünnepi öltözet „próbababája”. Miután lánya már felvette a hímzett nadrágot, a félinget, a harisnyát és a cipőt vagy csizmát, ráadja a két gyolcsalsót, aztán a két vasalt szoknyát. Az asszony két kezét a szoknya felső nyílásába dugja, így kifeszíti és ráereszti a lányára. A feltartott kissé ívesen befelé forduló karokkal csúszik bele az ezerarcúra vasalt és pandélosra keményített szoknyába. Később az igazítás ideje jön, a ráncok elrendezése, és minden ránc és minden vonal a maga helyére jut. Az anya hajlong és igazít, vigyázva, hogy „a szoknya úgy álljon, mint a tulipánt”, majd földadja a másik vasalt szoknyát. A kettőnek szépen egymásra kell simulnia, mint egy összecusukodó virág egymásra fekvő szirmai. Olyanok ezek a szoknyák, mint egy–egy tömzsi, rövid harang, kemény vászonból, alul széjjelnyitva és kitégulva, ingerlő nyílásra készen. Utána a szertartás egyre ismétlődik, hatszor vagy hétszer, attól függően, hogy hány szoknyát vesz föl Margit, hatot vagy hetet. A szoknyáknak nevük van és szépen redőzöttek. „Halvány százsorszépnek”, „Piros százsorszépnek”, „Kék Kázmérnak” nevezik őket. De van köztük „Halvány selyemsíkkal”, meg „Fekete gangár”, kék csicsóval. Ezeknek mind szépen kell feküdniük, hogy szél ne fújhassa őket, és ütemesen inogjanak. Egyszerre és egymáshoz tapadva, ahogy a lány egyik lábáról a másikra lép. A legfelső szoknyán alul csíkok futnak végig, és mindnek neve van. Egyiket „ráncos haraszt”-nak hívják, másikat „virágos”-nak, a harmadikat „sárga kamuká”-nak. Alul kész a ruha, felül még a „pruszlik” következik, amit óvatosan ad az anyja Margitra, vigyázó mozdulatokkal, mert ez nem „múlándó ruha”, amit sietséggel és vigyázat nélkül lehet fölvenni. E színes „csicsó pruszlikon” is van mindenféle disz, „fényes sűta”, „haraszt”, és „virágok” melyek tündöklően vonulnak végig rajta. Aztán kivarrott szakácsot kötnek a leányra, ezt a cifra kötényt, amelyre alul szőlőfürtöket hímzett az asszonyok keze és hátulra, ahol deréktól kiugrik a szoknya, mereven és a testtől derékszőgben elágaskodva, fodor kerül, piros széllel, „pólya fodor”-nak hívják. A derekától hátulra „fényes sűta” két íves vonalban szalag föl és a szakácsra négy „pántlikabukrot” tűz az anya, megszabott helyre. A fésűre fekete bársonyszalag való, a bársonyszalagra kis piros rózsákat szűrnak gombostűvel. A nyakára 23 sor „tejgyöngyort” tesznek, mely fehéren virít. A fehér tejgyöngyre 7 sor „fényes gyöngy” kerül és a gyöngyök alá a mellekre „kutykás gyöngy”. Aranypántlika és pirospántlika fokozódik itt kokárdaszerűen és mélyükben üveggyöngy fénylik, ha rásüt a nap.

Aztán szalagokat fűznek Margit hajára, szoknyájába: sokszínű szalagokat, sokszínű virágokkal. Leszorítják őket, mint mindent, hogy ne lobogjanak a szélben, ne bontsák a formát, kerek összhangját. Mert ez a fontos: hogy semmi se legyen szabadon, semmi se legyen kötetlenül. Ezen a ruhán minden rabságban van, és minden alá van rendelve valaminek. A szoknya külön kéztartást parancsol neki, mintha arra kényszerítené, hogy összekulcsolt kezében elől imakönyvet, vagy néhány virágot tartson. Az imakönyv és a piros szegfű, amely a ruha formája szerint hajló kézbe kívánkozik éppúgy tartozéka a ruhának, mint a többi, mint a sok „tarka szoknya”, mint a „pruszlik” és a bársony szalag a hajbatűzött fésűn. Így áll Magit, szoknyái valamivel térdén felül érnek, és enyhén kerekedő hajlással húzódnak felfelé, ha meghajlik derékban. Egy óráig, néha azon is túl tart ez a különös metaforizmus, míg Margit kislányból valami furcsa formává változik, mely hasonlít virághoz, haranghoz, óriások kezébe való apró csengettyűhöz, melynek két lába van. Legkevésbé talán emberi testhez hasonlít, inkább emlékeztet az Isten szelídebb és színesebb teremtményeire és a mezőre illik, mintha odatért volna. Így készülődnek órahosszat vasárnaponként, aztán susogva vonulnak fel a templom elé, kövekkel bütykös utcán a Margitok és Máriák, ruháikban, ezekben a bonyolult alkotásokban, melyeknek több mint száz méter vászon, fél száz gombostű és egy sereg apró disz szükséges. Vasárnapjuk ezzel telik el, hogy a ruhákban vannak, hogy a ruhát fölveszik, hogy a ruhát leveszik. Margit hétköznapjai azzal telnek, hogy hajnali négytől este nyolcig dolgozik a szomszéd uradalomban. Mert Margitnak mása sincs, mint 40 szoknyája, 4 pruszlikja, 15 zabkája és 7 köténye, meg Ő maga, aki viseli mindezeket.

Van még egy házrésztű is, ahol vasárnap öltözni és vetkőzni lehet. Más semmije. Varrásnap színesen, hétköznap szegényen, széljárta dombtetőkön húzódo földek és erdők alatt. Természetesen különbség van az egyes ünnepi és otthoni ruhák között is. Hogy mikor milyen ruhát vettek föl, azt főleg egyházi ünnep jellege határozta meg. A viselet lényeges eszköze a lábbeli. A hétköznapok sem egyhangú viseletben mutatkoznak. Dologidőben természetesen munkaruhában, az éppen akkor végzett munka maradványait mutatta. De a dolgavégeztével szeretett tisztán, egyszerűen, ám a helyi sajátosságokat mutatóan öltözködni. Glatz is nagyon szerette ezeket az őszinte, egyszerű, ám egészségesen tiszta „parasztfigurákat” megőrkíteni. A női ruhák összeállításánál lényeges volt, hogy milyen színű szoknyához, milyen színű zapkát lehetett felvenni. A szoknyához saját anyagból készült zapkát vettek, vagyis öltönybe mentek, vagy a következő színösszeállítás szerint: szoknya színe zapka színe rózsaszín fehér–kék, fehér–rózsaszín, piros–fehér, piros–kék–zöld. Eltűnnek a szalagok, pántlikák, fényes díszek. Ám megmarad a jellegzetes hajviselet: leányoknak, hajadonoknak a bársony–szalagos fésűs haj, hátul coffba kötve. Az asszonyoknak, akiknek már bekötötték a fejét, kendőt kötöttek. Leányok kiskortól kezdve viselték azt, ami az asszonyoknak jellemző viselete volt: a fékető. A bujáki nép, mint mindenben a féketőben is szerette a hímzést, díszítést. A féketők tetejét színes fonállal varrták ki, mert otthon vagy vasárnap délután a kapu előtt beszélgetve nem viselték az asszonyok a kendőt. Nevüket a hasonlóság alapján kapták. A népviselet helyzete, továbbélésének lehetőségei. Községünket rendszeresen keresik úgy a magyar, mint a külföldi turisták, akik gyönyörködnek lányaink, asszonyaink viseletében. Viseletünk szépségét a szoknyák és felső ruhák jó ízléssel megválasztott aránya adja. Aki először találkozik ezzel, az nem veszi észre, hogy a viselet szépségét az adja, hogy minden ruhadarab külön–

külön is egy mesterdarab. Nemcsak leráncolni és megvarrni kell egy szoknyát és kiszabni egy zapkát, hanem a szoknya aljakat, főkötőket ki is kell varrni azokkal a régi motívumokkal, virágokkal, amik úgy öröklődtek anyáról–leányra. Ma a viselet csak vasárnap és ünnepnap kerül felvételre, azért a lányok és fiatal menyecskék díszes ruháit egy–két asszony varrja a „faluba”, szinte főállásban. Valamikor magának készítette mindenki. Azok az értékek, amiket a viselet hordoz, kötelez bennünket, hogy megőrizzük, sőt tovább vigyük. Gyűjtünk olyan régi ruhadarabokat, főkötőket, kendőket, akik — ha már az anyaguk meg is kopott — sok értékes régi varrottas mintát tartalmaznak. A mai fiatalokat az általános iskolás kortól kezdve újra megtanítjuk a régi minták varrására, a ruhadarabok kiszabására. Erre nemcsak a tradíció kötelez bennünket, hanem az is, hogy a viselet egy esztétikum, amit jó, ha nemcsak hordanak, hanem, minél többen el tudnak készíteni. Félő, hogy az idősebb generáció kihalása után nem lesz, aki szabja, varrja, csak aki hordja azokat.

Hollókő, élő műemlékfalu Magyarország Északi részén. Festői tájba illeszkedve őrzi a XXI. Század rohanó forgatagában eltűnő apró falvak meghitt, ember központú világát. A néprajzi és népművészeti vonatkozásokban egyedülálló értékeket megőrzött Ófalu és a hozzá tartozó 141 hektáros Tájvédelmi Körzet 1987 óta a Kulturális és Természeti Világörökségek sorába tartozik. A Cserhát hegység szelíd völgyeinek egyikében meghúzódó, a népmesék világát idéző kis falu, népi építészetünk csodálatos gyöngyszeme, a táj és az épített környezet harmóniájának szép példája. Az Ófalu középkori településszerkezete az ősi hadas (nagycsaládos) építkezések nyomait őrzi. A fehérre meszelt, tornácos, oromkontyos házak az 1909-es tűzvész után nyerték el mai, végleges formájukat. Lakói palócok, akik ősi hagyományaik, népdalaik és ízes beszédük mellett mai napig őrzik színes, gazdagon díszített viseletüket. Hollókő templomáról az első írásos emlék 1342-ből származik, ám a középkori templom a XVI. századi törökülések idején elpusztult. A XIX. században épült a napjainkban is megcsodálható, mára a falu jelképévé vált fatornyos római katolikus templom.

A falu fölött magasodó, középkori Vár hosszú időn keresztül meghatározta az itt élők sorsát. A Kacsics család építtette a XIII. század közepén az ötszögletű öregtornyot, melyet a későbbiek során fokozatosan bővítettek, átalakítottak. A Kacsics család nevét mára a legenda őrzi, mely szerint egy András nevű földesúr elrabolta a szomszéd birtokos lányát és a vár egyik szobájába záratta. A lány boszorkány dajkája segítségül hívta az ördögfiakat, akik hollókká változtak és elhordták a követ az épülő várról. Ezért lett Hollókő a vár neve. Ma a szépen felújított várból a Cserhát csodálatos panorámája tárul a látogatók elé.

A tanösvény létrehozását az a cél vezérelte, hogy mindenki, aki a Buják környéki erdőterületet meglátogatja, ne csak gyönyörködjön annak szépségében, hanem közben hasznos ismeretekre tegyen szert az erdő és a természet fontosságáról. Az erdő mellett, hogy pihentet, felüdülést nyújt az ember számára a hétköznapiok hajszája után, talajmegkötő és oxigéntermelő képességei hozzájárul a természet egyensúlyának fenntartásához. Gondoljunk csak el, mi minden készül fából. Fából, ami élete leteltével visszatér a természet körforgásába akár humuszként, akár fűtőanyagként. Ha mindezt például műanyagból készítenénk, már réges-régen belefutottunk volna a sok hulladékba. Az erdővel való okos gazdálkodás ezért az egyik leghatékonyabb környezetvédelem is egyben. Ahhoz tehát, hogy ezt az alapanyagbázist megőrizzük, védelme mellett gazdálkodnunk kell vele. A már megérett, megöregedett, de még felhasználható faanyagot tehát ki kell termelnünk, és gondoskodnunk kell a helyén egy új állomány felneveléséről. A vadállomány egy részét a természetes szaporulat arányában el kell ejtenünk, hiszen ez biztosítja az erdő ökológiai egyensúlyát. Mindezt úgy kell elvégezni, hogy az erdő a kinyerhető alapanyagok felhasználása után is fennmaradjon a vadállománnyal, virágokkal, lepkékkel, gombákkal együtt. Ez a célunk és ezt segíti elő a FAO támogatásával megvalósuló vidékfejlesztési program.

Tanösvényünk az idelátogatóknak bemutatja az itt élő növény- és állatfajokat, az erdő- és vele együtt a vadgazdálkodás céljait, módszereit. Mindezekkel összhangban a környék többi természetes és ember által épített, kulturális értékét is felfűzi a bujái Művelődési Ház és a Sasbércen álló Kilátó között kijelölt útvonal, ahonnan ugyanezen az útvonalon, vagy a bujái Kálvária mellett elhaladva juthatunk vissza a községbe. A kellemes séta során, egy leágazáson végigjárva a bujái vár romjai ra is felkapaszkodhatunk és gyönyörködhetünk az ott élénk tárurolt panorámában.

A tanösvény minden év március 1-től augusztus 31-ig, napkelte-től napnyugtáig, a kilátó ugyanezen hónapokban Buják község Önkormányzata által meghatározott időben látogatható. Az erdőben folyó veszélyes tevékenységek (fakitermelés, vadászat) miatt az ettől eltérő időpontokban tervezett látogatáshoz előzetes bejelentkezés és egyeztetés szükséges az alábbi telefonszámokon: Bujái Önkormányzat: 06 (32) 488-488

HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. Bujái Erdészeti Igazgatóság: 06 (32) 488-001